

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

बी.ए.3

विषय:- अर्धमागधी प्राकृत अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रम शिकविण्याचा कालावधी:- जून 2009 पासून

पेपर क्र.4:- जैन तत्त्वज्ञान

1. पाठ्यपुस्तकाचे नाव:-
  1. अष्टपाहूड(आ.कुंदकुंद) अ.1,2,3,4
  2. उत्तराध्ययनसूत्र (अ.1,9,22,23)
2. जैन तत्त्वज्ञान परिचय:-
  1. जैनधर्मियांची विश्वाविषयी संकल्पना
  2. जैनधर्मियांची देवदेवतांविषयी संकल्पना
  3. कर्मसिध्दांत
  4. अनेकांतवाद
  5. श्रमण (मुनि) धर्म
  6. श्रावक (गृहस्थी)

संदर्भ ग्रंथ:-

1. अष्टपाहूड :- संपा. प्राचार्य भोरे
2. उत्तराध्ययनसूत्र :- प्रका. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
3. जैनदर्शन :- डॉ. भागचंद्र जैन, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर
4. भारतीय संस्कृतीला जैन धर्माची देणगी :- डॉ. भोमाज
5. जैनधर्म संस्कृतीचा विकास :- डॉ. एस. पी. जैन
6. जैनदर्शन :- प्रा. वनमाला भगरे आणि डॉ. मंजूषा निलाखे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी गुण:- 100

सूचना:- सर्व प्रश्न आवश्यक

विभाग 1ला(अष्टपाहूड)

प्रश्न 1.	भाषांतर करा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 2.	थोडक्यात/लघुत्तरे लिहा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 3.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
	i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण

ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण
विभाग 2 रा (उत्तराध्ययनसूत्र)	
प्रश्न 4. भाषांतर करा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 5. थोडक्यात/लघुत्तरे लिहा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 6. वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण
ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण
प्रश्न 7. परिच्छेद लिहा (4 पैकी 2)	20 गुण

पेपर क्र.5:- प्राकृत काव्य

पाठ्यपुस्तकाचे नाव:-

1. कंसवहो (सर्ग 1, 2, 3) (रामपाणिवाद रचित)
2. धूर्ताख्याणं (अ. 1, 2, 3) (हरिभद्रसूरी-रचित)
3. अ) प्राकृत काव्य साहित्याचा परिचय
  1. प्राकृत काव्यसाहित्याची वैशिष्ट्ये
  2. प्राकृत काव्यसाहित्याचे प्रकार
  3. अपभ्रंश काव्यसाहित्याची वैशिष्ट्ये
  4. चंपूकाव्य प्रकार
  5. चरित्र काव्य साहित्य वैशिष्ट्ये
- ब) प्राकृत काव्य ग्रंथाचा परिचय

1. गाथासप्तशती	2. वज्जालगं
3. सेतुबंध	4. करकंडचरित
5. मदनपराजय	6. महापुराण

संदर्भग्रंथ:-

1. 'कंसवहो' डॉ. ए. एन. उपाध्ये हिंदी ग्रंथ रत्नाकर कार्यालय हिराबाग, मुंबई
2. 'कंसवहो' :- प्रा. भगरे बी. बी./सौ. वनमाला बी. भगरे,
आप्पा खंडू भगरे सामाजिक संस्था, मरवडे
3. 'धुत्ताकखाणं:- भारतीय ज्ञानपीठ प्रकाशन, दिल्ली
4. 'धुत्ताकखाणं' संकलन:- प्रा. सौ. वनमाला बी. भगरे,
प्राकृत साहित्य अॅकॅडमी, सोलापूर
5. प्राकृत साहित्य का इतिहास:- डॉ. जे. सी. जैन
6. प्राकृत साहित्याचा इतिहास:- डॉ. ग. वा. तगारे
7. अलोचनात्मक इतिहास:- नेमिचंद्र शास्त्री
8. भारतीय संस्कृतीला जैन धर्माची देणगी:- प्रा. जितेंद्रकुमारदादा भोमाज
जैन संस्कृति संरक्षक संघ, सोलापूर-2

9. प्राकृत (जैन) साहित्यातील ग्रंथ व ग्रंथकार :- प्रा. भगरे बी.बी.,

प्रा. सौ. वनमाला बी. भगरे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

गुण:- 100

सूचना:- सर्व प्रश्न आवश्यक

विभाग 1ला (कंसवहो)

प्रश्न 1.	कोणत्याही तीनांचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 2.	थोडक्यात/लघुत्तरी प्रश्न (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 3.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
	i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण
	ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण
	विभाग 2 रा (धूर्ताख्याणं)	
प्रश्न 4.	कोणत्याही तीनांचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 5.	थोडक्यात/लघुत्तरी प्रश्न (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 6.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
	i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण
	ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण
प्रश्न 7.	परिच्छेद लिहा (4 पैकी 2)	20 गुण

पेपर क्र.6:- प्राचीन साहित्य

पाठ्यपुस्तकाचे नाव:-

1. नायाधम्मकहाओ (अ, 2, 6, 9) (विजयतक्कर, कुम्मनाथं आणि रोहिणीनायं)
2. रत्नपरिक्खा (ठक्करफेरु) 1 गाथा 1 ते 132

अ) श्वेतांबर आगम साहित्य:-

आचारांगसूत्र, सूत्रकृतांगसूत्र, उवासगदसाओ, व्याख्या-प्रज्ञाप्ती, दसवैकालिकसूत्र

ब) दिगंबर आगमसाहित्य:- षट्खंडागम, समयसार, रत्नकरडंक, श्रावकाचार

संदर्भग्रंथ:-

1. प्राकृत साहित्याचा इतिहास:- डॉ. ग. वा. तगारे
2. प्राकृत जैन साहित्यातील श्रेष्ठग्रंथ व ग्रंथकार:- प्रा. बी. बी. भगरे,
प्रा. सौ. वनमाला बी. भगरे
3. प्राकृत साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास:- डॉ. नेमिचंद्र शास्त्री
4. प्राकृत साहित्य का इतिहास:- डॉ. जे. सी. जैन
5. रत्नपरीक्षा:- आगदचंद नाहटा प्रा. नाहटा ब्रम्हर्स जगमोहन मल्लिक लेन,
कलकत्ता-7

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

गुण:- 100

सूचना:- सर्व प्रश्न आवश्यक

विभाग 1ला (नायाधम्मकहाओ)

प्रश्न 1.	कोणत्याही तीनांचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 2.	थोडक्यात/लघुत्तरे लिहा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 3.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
	i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण
	ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण
	विभाग 2 रा (रत्नपरीक्षा)	
प्रश्न 4.	कोणत्याही तीनांचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 5.	थोडक्यात/लघुत्तरे लिहा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 6.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
	i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण
	ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण
प्रश्न 7.	परिच्छेद लिहा (4 पैकी 2)	20 गुण

पेपर क्र.7:- प्राकृत नाट्य साहित्य

पाठ्यपुस्तकाचे नाव:-

अ) प्राकृत सट्टक:- कर्पूरमंजरी (राजशेखर) (जवनिका 1, 2, 3)

ब) संस्कृत-प्राकृत नाटक- 1) अभिज्ञान शाकुन्तलम (अंक-4)

2) मृच्छकटिकम (शुद्रक) अंक (2)

2. अ) प्राकृत सट्टक साहित्य परिचय:-

i) सट्टक साहित्याची वैशिष्ट्ये

ii) शृंगार-मंजरी

iii) चंद्रलेखी

iv) आनंद-सुंदरी

ब) संस्कृत नाट्यसाहित्याचा परिचय:-

i) संस्कृत नाट्यसाहित्याचा परिचय

ii) भासांची नाटके व प्राकृत भाषा

iii) हर्ष व त्यांची नाटके

iv) अश्वघोष व त्यांचे नाटक

v) भवभूती व त्यांची नाटके

संदर्भग्रंथ:-

1. प्राकृत साहित्य का इतिहास:- डॉ. जे. सी. जैन

प्रकाशक,चौखंबा प्रकाशन, दिल्ली

2. कर्पूरमंजरी:- डॉ. ए. एन. उपाध्ये, प्र. चित्रशाळा प्रकाशन, पुणे-2

3. चंद्रलेखा:- डॉ. ए. एन. उपाध्ये, प्र. विद्याभवन, मुंबई
4. शृंगारमंजरी:- डॉ. ए. एन. उपाध्ये, संपादक:- मा. श्री. मा. रणदिवे
प्र.सौ. सुचेता माधव रणदिवे, सातारा
5. संस्कृत साहित्याचा इतिहास:- डॉ. वर्णेकर

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी गुण:- 100

सुचना:- सर्व प्रश्न आवश्यक

विभाग 1ला (कर्पूरमंजरी सट्टक)

प्रश्न 1.	कोणत्याही तीनांचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 2.	थोडक्यात/लघुत्तरे लिहा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 3.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
	i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण
	ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण

विभाग 2 रा

(अभिज्ञान शाकुन्तलम अंक-4) मृच्छकटिकम- (अंक-2)

प्रश्न 4.	कोणत्याही तीनांचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 5.	थोडक्यात/लघुत्तरे लिहा (5 पैकी 3)	15 गुण
प्रश्न 6.	वस्तुनिष्ठ प्रश्न	
	i) एका वाक्यात उत्तरे (8 पैकी 5)	5 गुण
	ii) रिकाम्या जागा भरा (8 पैकी 5)	5 गुण
प्रश्न 7.	परिच्छेद लिहा (4 पैकी 2)	20 गुण

पेपर क्र.8:- प्राकृत व्याकरण

पाठ्यपुस्तकाचे नाव:- प्रकाश प्रकाश (वररुचि)

1. मागधी, शौरसेनी, महाराष्ट्री, पैशाची, अपभ्रंश भाषा वैशिष्टे
2. स्वर, व्यंजन बदल
  - अ)स्वरांचे बदल
  - ब) संयुक्त, असंयुक्त व्यंजनाने बदल
3. नामे, सर्वनामे, धातूसाधिते, विभक्ती, प्रत्यय
4. प्राकृतमध्ये निबंध/प्राकृतमध्ये भाषांतर
5. प्राकृत उता-यांचे मराठीत भाषांतर
6. प्राकृत व्याकरणकारांचा परिचय :- वररुचि, हेमचंद्र, चण्ड,
लक्ष्मीधर मार्केण्डेय

संदर्भग्रंथ:-

1. प्राकृत प्रकाश:- डॉ. के. वा. आपटे - मराठी संशोधन मंडळ, मुंबई.
2. प्राकृत काव्यमंजरी:-डॉ.प्रेमसुमन जैन, राजस्थान प्राकृत भारती संस्थान,जयपूर

3. प्राकृत भाषा एवं साहित्य का आलोचनात्मक इतिहास:- डॉ. नेमिचंद्र शास्त्री,
तारा पब्लिकेशन्स, वाराणसी
4. प्राकृत-प्रबोध:- डॉ. नेमिचंद्र शास्त्री, तारा पब्लिकेशन्स, वाराणसी
5. बालरूप व्याकरण:- डॉ. उदयचंद्र जैन
6. सिध्द हेमप्राकृत व्याकरण, शिक्षा भाग-1 डॉ. उदयचंद्र जैन
7. प्राकृत-प्रकाश :- प्रा. भगरे बी.बी.सातारा

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी गुण:- 100

सूचना:- सर्व प्रश्न आवश्यक

प्रश्न 1.	खालील पाच सूत्रांचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण (5 पैकी 3)	25 गुण
प्रश्न 2.	खालील भाषांचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये द्या. (2 पैकी)	15 गुण
प्रश्न 3.	खालील स्वर व व्यंजनाचे बदल स्पष्ट करा.	10 गुण
	अ. स्वरांचे बदल (8 पैकी 5)	5 गुण
	ब. संयुक्त, असंयुक्त व्यंजनांचे बदल (8 पैकी 5)	5 गुण
प्रश्न 4.	खालील शब्दांचे प्राकृत व संस्कृत प्रतिशब्द लिहा	10 गुण
	अ. संस्कृत (10 पैकी 5)	5 गुण
	ब. प्राकृत (10 पैकी 5)	5 गुण
प्रश्न 5.	पुढील रूपे ओळखा (15 पैकी 10)	10 गुण
प्रश्न 6.	प्राकृत भाषेत निबंध लिहा (3 पैकी 1)	10 गुण
	अथवा	
	प्राकृतमध्ये भाषांतर करा (2 पैकी 1)	
प्रश्न 7.	प्राकृत उता-याचे मराठीत भाषांतर करा. (2 पैकी 1)	10 गुण
प्रश्न 8.	प्राकृत व्याकरणकारांचा परिचय (2 पैकी 1)	10 गुण

B.A.III Ardhamagdhi Special Equivalences of the revised syllabus
introduced from June 2009 onwards

Sr No	Old Syllabus	Sr No	New Syllabus
1	पेपर क्र.4:- जैन तत्त्वज्ञान	1	पेपर क्र.4:- जैन तत्त्वज्ञान
2	पेपर क्र.5:- काव्य	2	पेपर क्र.5:- प्राकृत काव्य
3	पेपर क्र.6:-प्राचीन साहित्य (आगम साहित्य)	3	पेपर क्र.6:- प्राचीन साहित्य
4	पेपर क्र.7:- प्राकृत नाट्य साहित्य	4	पेपर क्र.7:- प्राकृत नाट्य साहित्य
5	पेपर क्र.8:- प्राकृत व्याकरण	5	पेपर क्र.8:- प्राकृत व्याकरण